

Kuzey Amerika

Aylık Bülteni

Mart 2019

Kuzey Amerika Bölgesi Son Dönem Gelişmeleri Yönetici Özeti

ABD Başkanı Donald Trump, Meksika'nın ABD'ye göçmen akışını engellememesi durumunda sınırı kapatabileceğini söyledi. ABD Savunma Bakan Vekili Patrick Shanahan, Meksika sınırına örmeyi planladığı duvarın inşaatı için Savunma Bakanlığı (Pentagon) bütçesinden 1 milyar dolar kullanılmasına onay verdi. Sön konusu fonun, sınırın Yuma ve El Paso kısımlarında inşa edecek 92 kilometre uzunluğunda 5,5 metre yüksekliğindeki demir parmaklıklar ve bu bölgedeki yolların ıslahı ve ışıklandırılması amacıyla kullanılacağı açıklandı.

Başkan Donald Trump, Çin ve ABD arasında yapılan ticaret görüşmelerinin 9'uncu turu akabinde yaptığı açıklamada büyük ilerleme kaydettiklerini ve çok olumlu sonuçlar almaya haftalar kaldığını belirtirken, Çin Devlet Başkanı Şi Jinping ile bir zirve gerçekleştirmek istediğini ifade etti.

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcü Yardımcısı Robert Palladino, İran'a yönelik yeni yaptırımlarla ilgili İran'ın, nükleer silah edinmesiyle ilgili gizli arşivleri hakkındaki soruları yanıtlamayı reddettiğini ve bunun kabul edilemez olduğunu savunurken, İran yönetiminin nükleer silah edinme çalışmalarının içinde olan ya da bunlara destek olan 31 kişi ve kurumun yaptırım listesine eklendiğini belirtti.

ABD Başkan Yardımcısı Mike Pence, "NATO Birleştirir: İttifak 70 Yaşında" etkinliği kapsamında Atlantik Konseyi, German Marshall Fund ve Münih Güvenlik Konferansı tarafından düzenlenen panelde, Türkiye'nin Rusya'dan S-400 hava savunma sistemi almasına ilişkin, alımın tamamlanması halinde Türkiye'nin savunma kapasitesini zayıflatacağını ve F-35 programına tedarikte bulunan Türk üreticilere zarar verebileceğini belirtti. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Mike Pence'in açıklamasına karşılık olarak, ABD'nin, Türkiye'nin NATO müttefiki olarak mı kalacağına ya da NATO müttefikinin düşmanlarını destekleyerek dostluğumuzu riske mi edeceğine karar vermesi gerekiyor dedi.

ABD Hazine Bakanlığı verilerine göre, federal bütçe Ocak ayında sadece 9 milyar a verdi. ABD'de federal bütçe harcamaları yüzde 6 artarken, gelirleri ise yüzde 6 düşüş gösterdi. Ocak ayında 9 milyar dolar olarak gerçekleşen bütçe fazlasının 25 milyar dolar olması bekleniyordu.

ABD Çalışma Bakanlığı'nın verilerine göre tarım dışı istihdam Mart'ta 196 bin arttı, işsizlik oranı değişmeyerek %3.8 oldu. ABD'de istihdam oranı son 50 yılın en yüksek seviyesine ulaştı.

Asya borsaları, ABD'de beklentilerin üzerinde gelen veriler ve teknoloji sektöründeki iyimserliğin Wall Street hisselerini yukarı çekmesiyle altı buçuk ayın zirvesini gördü. Böylece FED'in temkinli görünümünün yarattığı bazı endişeler yatışmış oldu. Bunun yanında Başkan Trump ekonomik veriler için "çok çok iyi"

yorumunu yaparken, FED'in faiz indirmesi gerektiğini ve sıkılaşmayı durdurması gerektiğini söyledi. Trump ayrıca FED'e parasal gevşeme çağrısı yaptı.

KANADA

Huawei CFO'su Kanada'ya Dava Açtı

Geçtiğimiz Aralık ayında Vancouver havalimanında dolandırıcılık şüphesi ve ABD'nin İran yaptırımlarını delme gerekçeleriyle gözaltına alınan Huawei CFO'su Meng Wanzhou Kanada devletine dava açtı. Wanzhou Federal Devlete, Kanada Polisine (RCMP) ve Kanada Sınır Servisi Ajansına (CBSA) açtığı davanın gerekçesi olarak Kanada'nın kendisinin sivil hakların "ciddi ihlal" ettiğini bildirdi.

Wanzhou'nun açtığı bu dava, Kanada'nın kendisi için ABD'ye teslim sürecini başlatmasıyla aynı günde olması ise dikkatlerden kaçmadı.

Kaynak: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-47436497>

İstifa Eden Bakan Sayısı İkiye Çıktı

Başbakan Justin Trudeau hükümetinin son günlerde karşı karşıya kaldığı politik kriz neticesinde Maliye Bakanı Jane Philpott istifa etti. Böylece Şubat ayı içerisinde istifa eden Kanada Başsavcısı Wilson-Raybould'tan sonra gelen ikinci istifa oldu. Jane Philpott'un Başbakan Trudeau'ya yazdığı mektupta kendisinin "ciddi endişeleri" olduğunu vurguladı.

Başbakan Trudeau ve hükümeti, mühendislik şirketi SNC-Lavalin hakkında açılan yolsuzluk davasına politik olarak müdahale etmekle suçlamaları ile karşı karşıya kaldı. Trudeau bütün suçlamaları yalanlıyarak reddederken, istifa eden Maliye Bakanı Philpott Liberal Parti'de milletvekilliğini sürdüreceğini belirtti.

Kaynak: <https://www.ft.com/content/cc877bd8-3edd-11e9-9bee-efab61506f44>

Çin, Kanadalı Kanalo Yağı Üreticisinin İznini İptal Etti

Beijing'in Kanadalı Glencore Plc'nin Çin'e kanalo yağını ihraç edebilmesi için olan lisansını iptal etmesi sonucu iki ülke arasındaki münakaşayı derinleştirdi. Mart ayı başında Kanada'nın en büyük ihraçatçısı olan Richardson International'ında lisansı aynı gerekçe olarak gösterilen "haşere istilası" sebebiyle iptal edilmişti.

Bloomberg'e açıklama yapan Richardson yetkilisi kararların Huawei CFO'sunun tutuklanması sebebiyle gerilen ikili ilişkiler ile bağlantılı olduğunu söyledi. Bu haberler ardından kanola emtia fiyatı 31 ayın en düşük seviyesini geriledi. Başbakan Trudeau ise sorunu çözmek için "diplomatik kanalları" kullanacaklarını belirtti.

Kaynak: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-03-26/china-suspends-canola-imports-from-canada-s-viterra-inc>

2018 Kanada Nüfus Büyemesinin %61'ini Göçmenler Oluşturuyor

Kanada İstatistik Kurumu (KİK) tarafından son açıklanan rapora göre 2018 yılında toplam göçmen sayısı 321,065 olarak açıklandı. Kanada'nın 2019 yılına başlama nüfusu ise toplamda 37,314,442 kaydedildi. Böylelikle 2018 yılında Kanada'nın nüfusu yarım milyondan biraz fazla artmış oldu. Artışta göçmenlerin payı %61 olarak rekor kırdı.

KİK'in raporuna göre 2018 4'üncü çeyrekte 10 eyaletin 9'unda ki nüfus artışının ana sebebi göçmenler olarak gösterildi.

Kaynak: <https://www.cicnews.com/2019/03/new-immigrants-made-up-61-of-canadas-population-growth-in-2018-0312086.html#gs.36gaah>

ABD

SpaceX Crew Dragon Dünya'ya Döndü

Elon Musk'ın kurucusu olduğu SpaceX firmasının geliştirdiği Crew Dragon kapsülü 6 günlük uzay görevi sonrası Dünya'ya geri döndü. 3 Mart Cumartesi günü uzaya fırlatılan ve içinde 180 kg kargo taşıyan kapsül, Uluslararası Uzay İstasyonu'na (Uİ) ulaşmıştı. 9 Mart Cumartesi günü ABD yerel saatiyle 08:45'te Atlantik Okyanusu'na iniş yaptı.

NASA, *Atlantis* isimli uzay mekiğiyle 2011 yılında en son gerçekleştirdiği uçuşun ardından uzay taşımacılığında rotasını özel sektöre çevirmişti. Bu süre içerisinde Uİ uçuşları Rusya tarafından gerçekleştiriliyordu. SpaceX'in başarılı testi ABD'nin Rusya'ya olan bağımlılığını azaltmasını planlıyor. Normalde 2017 yılında başlaması planlanan mürettebatlı uçuşlar teknik gecikmelerden dolayı uzatılmıştı. Yetkililer mürettebatlı uçuşların 2019 yılında gerçekleşeceğini ön görüyor.

Kaynak: <https://edition.cnn.com/2019/03/08/tech/spacex-crew-dragon-return-demo-mission/index.html>

Özel Yetkili Savcı Mueller, Trump ve Rusya Arasında Gizli Anlaşma Bulamadı

ABD Adelet Bakanlığı Özel Yetkili Savcısı Robert Mueller ABD Kongresi'ne verdiği raporda 2016 yılında ABD'de yapılan başkanlık seçimlerinde Başkan Donald Trump ve Rusya arasında işbirliğine ait kanıt olmadığını belirtti.

Savcı Mueller 2017 yılında Başkan Trump'ın FBI Direktörü James Comey'i işine son vermesi sonrasında yetkilendirilmişti. Toplamda 19 avukat, 40 FBI ajanı ve 2.800 celp kağıdı ile 22 ay boyunca süren soruşturma Trump tarafından Demokratların gerçekleştirdiği 'cadı avı' olarak nitelendirilmişti.

Soruşturma boyunca 37 farklı kişi 199 farklı suçtan yargılandı. 13 farklı ülkeye kanıt için başvuruda bulunuldu.

Kaynak: <https://www.ft.com/content/42c1913e-4e48-11e9-b401-8d9ef1626294>

Trump'ın Ticaret Yetkilisi Clete Williams Beyaz Saray'dan Ayrıldı

ABD-Çin ticari müzakerelerinde görev alan ve Başkan Trump'ın G20 ve G7 şerpası olan Clete Willems görevinden ayrıldığını duyurdu. Ailesiyle daha fazla vakit geçirmek isteğini belirten Willems, kariyerine özel sektörde devam edeceğini belirtti. Willems'in ayrılış tarihi Çin ile yapılan müzakerelerin son aşamasına denk gelmesi dikkatlerden kaçmadı.

Clete Willems Beyaz Saray öncesi ABD Ticaret Temsilciliği'nin ve ABD'nin Dünya Ticaret Örgütü Daimi Temsilciliği'nin avukatlık görevlerini üstlenmişti.

Kaynak: <https://www.ft.com/content/279eb442-4cd4-11e9-bbc9-6917dce3dc62>

Başkan Trump İsrail'in Golan Tepeleri'ndeki Egemenliğini Resmen Tanıdı

Başkan Trump İsrail'in Golan Tepelerindeki egemenliğini tanıyan bildirgeyi imzaladı. Bildirgenin imzalanmasıyla ABD'nin Orta Doğu politikasındaki değişiklik pekiştirildi.

İsrail, Golan Tepelerini Suriye'den 1967 yılında gerçekleşen 6 Gün Savaşı sonrası ele geçirdikten sonra, 1981'de bölgede İsrail kanunlarını yürürlüğe girmişti.

Bir çok ülke tarafından eleştirilen bu açıklamanın zamanlaması Başbakan Netanyahu hakkında yürütülen yolsuzluk soruşturması sırasında olması ve kendisinin Beyaz Saray ziyaretinden bir kaç gün önce gerçekleşmesi dikkatlerden kaçmadı. İsrail'de 9 Nisan Salı günü erken seçim yapılacak.

Kaynak: <https://www.npr.org/2019/03/25/706588932/trump-formally-recognizes-israeli-sovereignty-over-golan-heights>

ABD Merkez Bankası 2019 Faiz Arttırma Planlarından Vazgeçti

20 Mart Çarşamba günü toplantı sonrası açıklama yapan ABD Merkez Bankası, Federal Reserve (FED), 2019 yılı için neredeyse hiç faiz artışı yapmayacağını sinyalini verdi. Ek olarak, ekonominin 'iyi yerde' olduğunu ve enflasyonun ise ufak bir tehdit oluşturduğu belirtti.

Toplantı sonrası çok güvercin tona sahip olan FED'in yeni noktasal grafiği'ne göre bu yıl politika faizinde bir artış beklenmezken, 2020'de ise sadece bir artış bekleniyor. Geçen sene Aralık ayındaki öngörüsü ise 4 faiz arttırmasıydı.

FED'in raporunda açıklanan dikkate değer bir diğer bilgi ise 2019 ilk çeyrek görünümünün endişelendirici olmasıydı. FED yetkililerinin açıklamalarına göre 4'üncü çeyrek büyüme rakamları hız kestiği ve bunun tüketici ve ticari kuruluşların harcamalarını aşağı yönlü etki edeceği belirtildi. Raporda genel enflasyonun 'düştüğü' fakat gıda ve enerji fiyatları dışarıda bırakılarak hesaplanan çekirdek enflasyonun %2 seviyesinde kaldığıda belirtildi.

FED yetkilileri 2019 büyüme oranını %2.3'ten %2.1'e çekti. ABD ekonomisi 2018 yılında Başkan Trump'ın vergi reformu ve kamu harcamaları arttırması sebebiyle %2.9'luk bir büyüme kaydetmişti. Fakat, bahsi geçen uyarıcı etkilerin bu yıla etkisi pek olmayacağı düşünülüyor.

Kaynak: <https://www.marketwatch.com/story/fed-seeing-slower-growth-and-softer-inflation-now-projects-no-rate-hikes-this-year-2019-03-20>

Hazine Getiri Eğrisi 2007'den Beri En Düşük Seviyede

ABD Merkez Bankası (FED) politikalarında revizyona gitmesinin ardından ekonimideki endişelerin yükselmesinin sonucunda ABD getiri eğrisi (US yield curve) 2007'den bu yana en düşük seviyeye geriledi. ABD 10 yıllık tahvil bonusu %2.52'ye düşerken, kısa vadeli olan 3 aylık tahvil getiri faizi ise %2.47'ye yükseldi. Böylelikle iki faiz arasındaki makas aralığı yalnızca 5 baz puana inmiş bulundu.

FED tarafından ABD ekonomisinin sağlığının ana göstergesi olarak kabul edilen getiri eğrisinin, uzun ve kısa vadeli olan arasındaki farkın azalmasıyla büyümenin hız keseceğini sinyalliyor.

Kaynak: <https://www.ft.com/content/2726d5a8-4bf3-11e9-8b7f-d49067e0f50d>

Türkiye Rus Hava Savunma Anlaşması İçin ABD'yi Riske Atıyor

Türkiye'nin Rus yapımı S-400 hava savunma sistemi satın almasından geri dönmeyeceği yönündeki açıklamaları Washington'dan gelecek misilleme ihtimallerini güçlendirdi. ABD, S-400 sisteminin NATO topraklarında aktif olmasını önlenmek için ABD yapımı Patriot savunma sisteminin satışını teklif etti.

ABD aynı zamanda Türkiye'yi F-35 uçaklarının teslimatını önlemek ve uçağın Türk yapımı parçalarının tedarik zincirinden çıkartılması gibi yaptırımlar ile tehdit etmektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan Ankara'nın Patriot bataryası alması ihtimali olmasına rağmen, S-400 sisteminden 'geri adım' atılmayacağını açıkladı.

Mart ayı içerisinde açıklama yapan ABD'li yetkili, Washington'un Türkiye'yi F-35 programından çıkartması kararı konusunda durum tespiti yapıldığı ve senaryonun gerçekleşmesi halinde ortaya çıkacak maliyetlerin en aza indirilmesi için çalışmaları başlattığını duyurdu.

Bu açıklamalar kıdemli bir Rus yetkilinin S-400 kurulumu için Türkiye'ye teknisyenlerin göndermek istediklerini duyurduktan sonra geldi. Fakat, Türk yetkililer ABD ile yaşanan gerilimi yatıştırmak için Washington'a teklifi reddettiklerini iletti.

Kaynak: <https://www.ft.com/content/dbebd61e-469e-11e9-b168-96a37d002cd3>

ABD Türkiye'yi Ayrıcalıklı Ticaret Programından Çıkartmak İstiyor

ABD Ticaret Temsilcisi'nin (USTR) ofisinden yapılan açıklamaya göre Başkan Trump Türkiye ve Hindistan'dan ihraç edilen bazı ürünlerin ABD'ye gümrüksüz girişine imkan sağlayan Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) programından çıkarttı.

Beyaz Saray tarafından yayınlanan Trump'ın ABD Kongre'sine yazdığı mektupta 'ekonomik durum göz önünde bulundurulduğunda' Türkiye'nin artık GTS programında yer almaması gerektiği belirtilirken, Türkiye'de kişi başına düşen gayri safi milli hasılasının arttığına, fakirlik oranının azaldığına, ticaret yapılan ülkeler ve sektörler açısından ithalatın çeşitlendiğine dikkat çekti. Trump, Türkiye'nin diğer gelişmiş ülkelerin GTS programlarından geçtiğini de sözlerine ekledi.

Trump mektubunda Hindistan'ın da, adil ve makul bir şekilde pazarına girebilmesi için ABD'ye gereken güvenceyi vermediği tespitinde bulunduğunu belirtti.

USTR'ın ofisinden yapılan açıklamada bir başka dikkat çeken nokta ise, Türkiye ve Hindistan'ın programdan çıkartılması Kongre'ye yazılan mektuptan en az 60 günden sonra ve ardından yayınlanacak Başkanlık bildirgesinin yürürlüğe girmesi ile aktif hale gelecektir. Başkan Trump Kongre ve Türkiye'yi 4 Mart tarihinde bilgilendirmişti.

2018 yılı 11 aylık döneminde ABD'nin GTS kapsamında dünyadan yaptığı toplam 20,9 milyar dolarlık ithalattan, Türkiye 1,74 milyar dolar ve %8,2'lik payla 5'inci tedarikçi ülkedir. Türkiye'nin ABD'ye ihracatının yaklaşık %17'sini GSP kapsamındaki ürünler oluşturmaktadır. Türkiye'den ihraç edilen GTS ürün kategorisinde ağırlıklı olarak otomobil ve yan sanayi, mücevherat, değerli metaller ve mermer gibi doğal taşlar yer almakta.

Trump mektubunda Hindistan'ın da, adil ve makul bir şekilde pazarına girebilmesi için ABD'ye gereken güvenceyi vermediği tespitinde bulunduğunu belirtti. Hindistan GTS programından 5.69 milyar dolar ile en çok yararlanan ülke konumundaydı.

Kaynak: <http://www.hurriyetdailynews.com/us-intends-to-end-preferential-trade-treatment-for-turkey-141650>

Duyurular

37. ATC-TAİK Ortak Yıllık Konferansı, 14-16 Nisan 2019, Washington DC, ABD

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi (TAİK) ve American Turkish Council (ATC) tarafından düzenlenen 37. ATC-TAİK Ortak Yıllık Konferansı, 14-16 Nisan 2019 tarihlerine ertelenmiş olup, Trump International Hotel, Washington D.C.'de gerçekleştirilecektir.

Detaylı bilgi için www.atctaikconference.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

Türkiye-Kanada 16. Ortak Yıllık Konferansı, 22 Ekim 2019, İstanbul

Her yıl düzenlenen DEİK/Türkiye-Kanada İş Konseyi (TCBC) ve Kanada-Türkiye İş Konseyi (CTBC) Ortak Yıllık Konferansı'nın 16.'sı 22 Ekim 2019 tarihinde, İstanbul'da gerçekleşecektir.

DEİK/TÜRKİYE-AMERİKA İŞ KONSEYLERİ

İş Konseyi Koordinatörü

Neslihan Damalı

nonuralp@deik.org.tr

İş Konseyi Koordinatörü

Murat Can MENTEŞ

mmentes@deik.org.tr

İş Konseyi Koordinatörü

Melike HOCAOĞLU

mhocaoglu@deik.org.tr

İş Konseyi Koordinatör Yardımcısı

Selin ERGENE

sergene@deik.org.tr